

Ось тільки послухай!

За містом, коло шляху, стояла дача. Ти її, напевне, колись сам бачив! Перед нею — маленький квітничок, а навколо пофарбований паркан. Коло самісінького паркану, біля рівчака, у м'якій зеленій траві росла маленька ромашка.

Сонце голубило її так само тепло й ніжно, як і великі розкішні квіти в саду, і через те вона росла просто не день у день, а щохвилини. Одного ранку вона зовсім розцвіла: її маленькі блискучо-білі пелюстки промінням розходились від золотого сонечка, що було посередині.

Ромашка не думала про те, що жодна людина не побачить її тут, у траві, і що вона простенька, непоказна квітка. Ні, вона була дуже задоволена, вона повернулася до теплого сонця, дивилась на нього і слухала жайворонка, що співав у височині.

Маленька ромашка була така щаслива, ніби на свято, хоч це був просто понеділок. Усі діти сиділи в школі за партами й чогось навчалися, вона сиділа на своїй зеленій стеблинці — також училася: в теплого сонечка, в усього, що було навколо неї. Ромашці здавалось, що маленький жайворонок співає так добре й дзвінко про все те, що вона зараз відчуває. Ромашка з захопленням дивилась угору на щасливу пташку, яка може літати й співати. Але вона не сумувала, що сама цього не могла.

"Адже я бачу і чую,— думала вона,— сонце світить мені, вітерець цілує. О, мені дано багато хорошого!"

В садку за парканом росло багато поважних, гордих квітів. Чим менше вони пахли, тим більше пишалися. Півонії надувалися, щоб бути такими ж великими, як троянди, але ж не в розмірі справа!

Найбарвистіші були тюльпани: вони це добре знали і трималися рівно, щоб їх було краще видно. Вони всі не звертали ніякої уваги на молоденьку ромашку за парканом, але тим уважніше розглядала їх ромашка й думала: "Які вони пишні та прекрасні! Напевне, до них злетить ця чудова пташка! Яка я рада, що расту так близько і можу бачити всю їхню красу".

І тільки вона це подумала, як почулося "кві-кві", і злетів жайворонок, але не до півонії і не до тюльпанів,— ні, він злетів низько в траву до простенької ромашки. Ромашка від радості так злякалася, навіть не знала, що й подумати.

Маленька пташка кружляла навколо неї і співала:

— Ой, яка м'якенька травичка! Ой, яка мила маленька квіточка з золотим серцем і в срібному вбранні!

Справді, жовта середина ромашки ясніла золотом, а білі пелюсточки навколо блискотіли, як срібло.

Яка щаслива була маленька ромашка,— ні, цього ніхто й уявити не може!

Пташка цілувала її дзьобиком, співала для неї, а потім знову підносилась у блакитну височінь. Напевне, минуло з чверть години, поки ромашка отямилась!

Трохи соромливо, але щиро й радісно подивилась вона на інші квіти в садку.

Вони ж бачили те щастя й ту честь, що їй припала, вони ж мушили зрозуміти, яка це була радість. Але тюльпани запишалися ще дужче, ніж раніш, і такі колючі та червоні стали спересердя їх обличчя! Тупоголові півонії понадимались. Це добре, що вони не вміли розмовляти, а то б

багато наговорили ромашці! Бідна маленька квітка побачила, що вони зовсім не в гарному настрої, і від щирого серця пожаліла їх.

У цей час вийшла в садок дівчинка з великим гострим блискучим ножем. Вона підійшла до тюльпанів і почала зрізувати їх один за одним.

— Ой! — зітхнула маленька ромашка.— Як страшно! Це ж їм кінець!

Дівчинка з тюльпанами пішла додому. Ромашка раділа, що вона росте на вулиці, в траві, і що вона маленька, непомітна квітка. Вона була вдячна за це і, коли зайшло сонце, склала свої пелюсточки, заснула, й цілу ніч їй снилося сонце та маленька пташка.

Другого ранку, коли ромашка знову щасливо простягла свої білі пелюстки, ніби маленькі ручки, до світла й повітря, вона пізнала голос пташки. Але голос бринів сумно, бо пташку спіймали й посадили в клітку коло відчиненого вікна.

Вона співала про вільні, щасливі польоти, співала про молоде зелене жито на полях і чудові мандрівки на крилах — високо, в безмежні простори. Сумно було бідному жайворонку, полонений сидів він у клітці.

Маленька ромашка так бажала допомогти йому! Але що вона могла зробити? Це важко було придумати. Квітка зовсім не помічала, як гарно навколо, як тепло гріє сонце і як гарно білють її пелюстки. Вона думала тільки про спійману пташку, якій нічим не могла допомогти.

Раптом у садок зайшли два маленькі хлопчики: один з них ніс у руках ніж, великий і гострий, як той, яким дівчинка зрізувала тюльпани. Вони підійшли до маленької ромашки. Ромашка не зрозуміла, чого вони хочуть.

— Тут ми можемо вирізати чудовий дерен для жайворонка,— сказав один з хлопчиків і почав обкопувати землю чотирикутником навколо ромашки так, що вона опинилась посередині.

— Зірви квітку,— сказав другий хлопчик, і ромашка затремтіла від страху, що її зірвуть: це ж однаково, що втратити життя! А вона хотіла ще жити, вона хотіла потрапити з дерном у клітку до полоненого жайворонка.

— Ні, облиш її, — сказав перший хлопчик.— Так красивіше.

Ромашка лишилася стояти й потрапила в клітку до жайворонка.

Нещасна пташка голосно скаржилась, що втратила волю, і билася крильцями об залізні ґрати клітки.

Маленька ромашка не вміла розмовляти, не могла сказати жодного слова втіхи, хоч і дуже хотіла. Так минув ранок.

— Тут нема води,— стогнав спійманий жайворонок.— Вони всі пішли й забули мені лишити хоч краплину води. Моє горло пересохло, все горить! Вогонь і лід всередині, повітря важке. Ах, я мушу вмерти, розлучитися з теплим сонячним промінням, з свіжою зеленню, з усією красою!

І він встромив свій дзьобик у прохолодний дерен, щоб трохи освіжитися. Тут він помітив ромашку. Жайворонок нахилився, поцілував її дзьобиком і сказав:

— І ти зів'янеш тут, бідна квіточко! Тебе й маленький жмут зеленої трави мені дали замість цілого світу, що я мав на волі! Кожна маленька травинка буде мені зеленим деревом, кожна твоя біла пелюстка — пахучою квіткою. Ах! Ви тільки нагадуєте мені, чого я позбувся!

"Як мені його розважити?" — думала ромашка, але не могла поворушити пелюсткою, тільки аромат, що лився з неї, був далеко дужчий, ніж завжди буває з цієї квітки. Це помітив і жайворонок, і хоч він знемагав від спраги й обривав зелені травинки, але квітки не чіпав.

Настав вечір, та ніхто не приніс води пташці. Вона витягла свої гарні крила і затремтіла; її пісня була жалібна — "пить-пить",— маленька голівка схилилась до квітки, і серце пташки розірвалось від суму та муки. І квітка не могла, як учора, скласти свої пелюстки й заснути; вона схилилась додолу, знесилена й сумна.

Тільки другого ранку прийшли хлопчики й, побачивши мертву пташку, гірко заплакали.

Потім викопали могилку й прикрасили її пелюстками квітів. Мертвого жайворонка поклали в гарну червону коробочку й пишно поховали бідну пташку. Поки він жив і співав, про нього забули — залишили його умирати в клітці від спраги, а тепер влаштували йому пишний похорон і проливали над його могилкою гіркі сльози.

А дернину разом з ромашкою викинули на заповошений шлях. Ніхто й не подумав про квітку, яка найбільше від усіх любила бідну пташку і так хотіла її втішити.